

IRODALOM

- Csapody Tamás (2002): *Civilforogatókönyvek. Századvég*, Budapest
- Csapody Tamás (2004): *Ne az én nevemben*. Nyitott könyv, Budapest
- Ebert, Theodor (1981): *Gewaltfreier Aufstand. Alternative zum Bürgerkrieg*. Waldkircher Verlags, Waldkirch
- Fekete, Sándor (2008): A polgári engedetlenség elmélete és magyarországi gyakorlata In: *A demokrácia deficitje avagy a deficit hatalomgyakorlás*. Szerk.: Csefkó Ferenc és Horváth Csaba, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Pécs-Baranyai Értelmisség Egyesület, Pécs, 2008. 263-279.o.
- Gandhi Móhandasz Karamcsand (1987): *Önéletrajz*. Európa, Budapest
- Gandhi, Mahatma (1998): *Az erkölcsiség vallása*. Farkas Lőrinc Imre K., Budapest
- Habermas, Jürgen (1971): *A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása*. Gondolat, Budapest
- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (1971): *A jogfilozófia alapvonalai*. Akadémiai, Budapest
- József Attila (1967): Eszmélet. In: József Attila Összes versei. Szépirodalmi, Budapest, 296.
- Kleger, Heinz (1993): *Der neue Ungehorsam*. Campus, Frankfurt am Main
- Majtényi László (1992): *Az ombudsman*. Közgazdasági és Jogi, Budapest
- Majtényi László (2009): Adatvédelem, információszabadság, ombudsmankodás. Élet és Irodalom. 2009. január 16.
- Marcuse, Herbert (1992): *Ész és forradalom*. Gondolat, Budapest
- Marx, Karl (1957): A hegeli jogfilozófia kritikájához. Marx–Engels művei I. Kossuth, Budapest, 378–392.
- Miller, William Robert (1968): *Martin Luther King*. Discus Books, New York
- Paine, Thomas (1995): *Az ember jogai*. Osiris, Bp.
- Rawls, John (1997): *Az igazságosság elmélete*. Osiris, Budapest, 455–465.
- Thoreau, Henry David (1990): *A polgári engedetlenség iránti kötelességről*. Európa, Budapest

ALKALMAZKODÁSI KÉNYSZER AZ „ÉLELEM–ENERGIA–KÖRNYEZET” ÖSSZEFÜGGÉSRENDSZERBEN¹

Udovecz Gábor

az MTA doktora, főigazgató,
Agrárgazdasági Kutató Intézet, Budapest
udoveczg@aki.gov.hu

A globális pénzügyi válság elülése után – irányítóként! – a magyar vidéki társadalomnak is szüksége lesz egy szilárd alapokra építkező, józan agrárstratégiára. Olyan fejlődési pálya felvázolására, amelynek megvalósításához rendelkezésre állnak a törvényi keretek, a pénzügyi források, nem utolsósorban az átütő politikai szándékok. Új leltárra, új megoldásokra elsősorban azért lesz szükségünk, mert a globális fejlődés az európai integráció megtapasztalt gyakorlata az „élelem–energia–környezet” összefüggésrendszerben alkalmazkodást igénylő trendváltást jelez.

Olyan rendszerben kell gondolkodnunk, amelyben az ember, a föld, a víz és a levegő összefüggő rendszert alkotnak. Harmonikus egységük megőrzéséhez azonos gondossággal kell ügyelni az élelmezésbiztonságra, az energiaellátás biztonságára, a környezet megóvására és nem utolsósorban az ember megélhetésének biztonságára, a foglalkoztatásra. Mindezt úgy kell elérni, hogy minden területen éles versenyben állunk a globális világ erős szereplőivel!

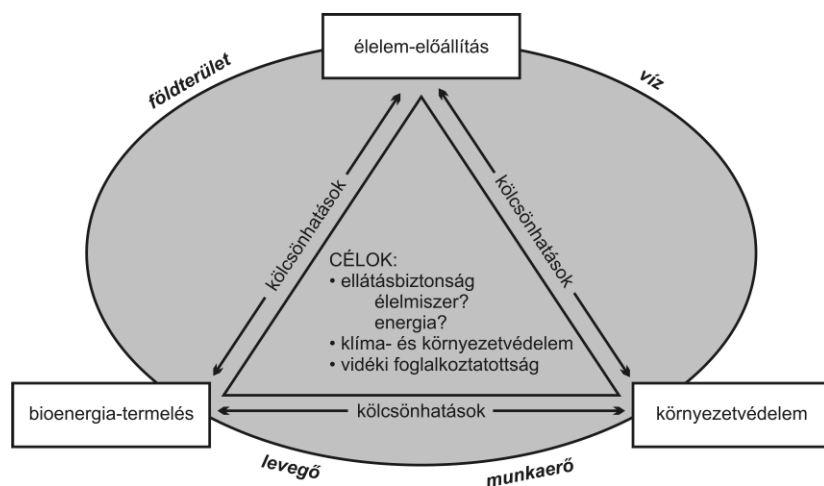
¹ az MTA Agrártudományok Osztálya 2008. október 29-i ülésén elhangzott előadás szerkesztett változata

Miben mutatkozik meg a trendváltás?

Mindenekelőtt abban, hogy a mezőgazdasági nyersanyagok iránti globális kereslet hosszú távon erősödik, apasztja a készleteket, s feszíti a kereslet–kínálati viszonyokat. A keresletet részben a világ népességének dinamikus növekedése, másrészt a gazdasági növekedés olyan térségekben tapasztalható tartós gyorsulása gerjeszti, ahol a lakosság eddigi fogyasztása viszonylag szerény volt (Kína, India).

Az élelempiacon növekvő keresletet új igények is felnyitják, főleg az ipari szükségletek („zöldkemikáliák”). Piaci szempontból szintén „fogyasztásnak” kell tekinteni azokat a társadalmi elvárásokat, amelyek nem mezőgazdasági termékként, de mégis mezőgazdasági forrásokat kötnek le. A közjavak (tisza ivóvíz, biodiverzitás, szabadidő eltöltése, háborítatlan táj) iránt megnyilvánuló mind tudatosabb magatartás szintén fűti a versenyt a természeti erőforrások, mindenekelőtt a termőföld használatáért. Az új igények közül egyelőre a bioenergia-ipar a legnagyobb, egyben a legtöbb félelmet keltő.

Nem vitás, hogy a világ kormányai ösztönzik a bioüzemanyagok előállítását. Rész-

1. ábra • A vizsgált tevékenységek kapcsolatrendszere

ben érthető energiabiztonsági megfontolásokról, részben a CO₂-emisszió fékezése, másrészt a mezőgazdasági többletek levezetése céljából. A törekvések mögött azonban taktikai elemek is felfedezhetők, s kapcsolódnak a meghatározó energia-, illetve élelemtulajdonosok közötti érdekpárbajhoz. Az igazi veszteségek a sem energiaforrásokkal, sem élelemmel nem rendelkező szegény térségek (országok).

Az USA következetesen bővíti bioüzemanyag-termelését, s ehhez 2015-ig fokozza a mezőgazdasági nyersanyagok felhasználását. Ez kétségkívül már 2007-ben éreztette hatását például a kukorica világpiacán. A világ reakciója azonban eltűzött, mert az USA ma is és a jövőben is meghatározó szereplője lesz a kukoricapiacnak. Várható 350–360 millió tonna termeléséből jut elegendő etanolgyártásra és exportra is. A 2012–2015 éveket követő időszakban pedig az USA gyökeres szerkezeti váltást hajt végre bioenergia-iparban: a kukorica- és szójabázisról fokozatosan áttér a cellulózalapú bioenergiatermelésre.

Az Európai Unió döntéshozói is eltökéltek abban, hogy a növekvő energiaszükséglet

ter részben bioenergiával fedezzük. A megújuló energiafelhasználás célértékei 2020-ig ismertek. Sajnos a célértékekig vezető út, a kiváltás ütemezése nem szabályozott, az a tagállamok döntésén múlik. Az persze látható, hogy a bioüzemanyagok 10 %-os bekeverési aránya saját termelésből nem valósítható meg, mert az túlzott feszültségeket okozna az élelempiacon. A saját termelésből történő megoldás ugyanis az EU szántóterületének 34 %-át kötné le energiatermelési célra. Reális törekvés azonban a 10 %-os bekeverési arány teljesítése 50 % saját termeléssel, 30 % importtal és 20 % cellulózalapú bioetanollal.

Az Európai Unió a 2020-ra kitűzött 10 %-os bekeverési célértékhez képest 2007-ben 3–4 % körül járt. A világ más részein, főleg az USA-ban és Braziliában a fosszilisenergiafelhasználás bioenergiával való kiváltása jóval előbbre tart. Megállapítható, hogy világszinten a bioenergia-ipar még nem von el veszélyesen sok mezőgazdasági nyersanyagot az élelemtermeléstől. A 2007. évi globális gabona- és cukortermelés legfeljebb 10 %-ából készült etanol, de ennek is csak fele szolgált

üzemanyagcélakat. Az összes növényiolaj-termelés 6 %-ából állítottak elő biodizelt 2007-ben.

A mezőgazdasági termékek energetikai célú felhasználása tehát egyelőre önmagában nem okozhat drámai hatásokat az élelempiacon. A 2007–2008. évi élelmiszer-ársokknak számos egyéb oka volt. A keresletet növelő tartós tényezők hatását ebben az időszakban hisztérikusan felerősítették az alacsony készletekkel, a szeszélyes időjárással, valamint a pénzügyi válsággal összefüggő spekulatív lépések. A jövőben is arra lehet számítani, hogy a tartósan erősödő kereslethez illeszkedő ártrendeket időnként sokkolni fogják az egyedi események, főleg az éghajlatváltozás konkrét megnyilvánulásai.

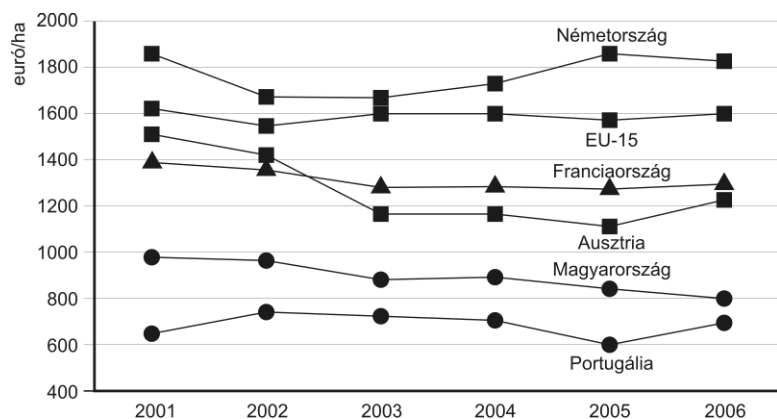
Hogyan ítéltető meg

a magyar agrárgazdaság alkalmazkodása?

A rendszerváltás, de az EU-csatlakozás óta is a magyar agrárgazdaság alkalmazkodási deficitel küszködik. A versenytársak gyakorlatától eltérően Magyarországon

- nem lehetünk tanúi az innovatív tevékenységek (szakoktatás, kutatás) fejlődésének, a kutatási eredmények gyakorlat szolgáltatásba állításának. Sőt, a fejlett világ eredményeinek követése is már-már nehézségekbe ütközik;
- Magyarország (kormányok, önkormányzatok) könnyedén, szinte feltételek nélkül átengedte a hazai élelmiszerpiacot az Európát átfogó, behálózó kiskereskedelmi láncoknak, amelyek – érdekeiket követve és lehetőségeikkel élve – iszonyú árnyomást gyakorolnak a hazai feldolgozókra és termelőkire, egyre nagyobb hányadukat szelktálva ki a piacról. A beszállítóknak már nem a „hasznalókkal” kell versenyezniük, hanem Európa legjobbjaival!

- a politika, a társadalom (média, oktatás, marketing) elengedte a magyar fogyasztó kezét (tudatát!) is. Nem nyerte meg a jó magyar élelmiszereknek, nem tudatosította, hogy az élelmiszer-vásárlás nem pusztán pénzkidadás, hanem egészség is, kultúra is, tájmegőrzés és munkahelymegőrzés is!
- a feldolgozó és forgalmazó óriások láttán sem erősödött a termékpályákon való együttműködés. Sem a mezőgazdasági termelők, sem pedig a kis- és középfeldolgozók szervezethez nem kielégítő. A létező és működő TЭСz-ek és BЭСz-ek a profiljukba vágó forgalomnak mindössze 12–15 %-át bonyolítják le. A piacon tehát „törpék” tárgyalnak „óriásokkal”. A verseny tisztaságáért felelős európai és hazai szervezetek szemlélik a macska-egér harcot!
- az élelmiszeripar és az állami mezőgazdaság privatizációja jellemzően friss tőke nélkül, „cégből cég” módján zajlott le. Pedig termékefejlesztéshez, márkapítéshez, különböző promóciókhoz hatalmas összegek befektetése szükséges. Versenyképes mezőgazdaság nem létezhet versenyképes élelmiszeripar nélkül!
- nem tekinthető optimálisnak földhasználati szerkezetünk, a birtokstruktúra. Többszervezési energiával, felesleges költségekkel jár, hogy a támogatásokban részesülő mintegy 200 ezer gazdaság mindegyike (átlagosan!) tizenegy helyen (földrészen) gazdálkodik. Mintegy 1,5 millió ha osztatlan közös tulajdonban lévő termőföld sorsa megoldatlan;
- elpazaroljuk a Kárpát-medencén átfolyó vizeket. A szántóterület 3,5 %-a, a gyepeknek 0,5 %-a öntözhető (bár az sincs kihasználva).
- nagyvolumenű terményeink (gabonafélék) belföldi szállításához és kiviteléhez a logisz-

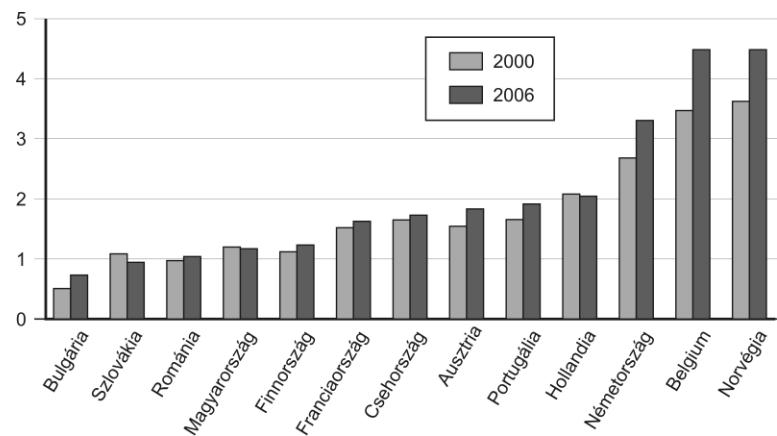

2. ábra • Egy hektárra jutó, támogatások nélküli bruttó termelési érték (Forrás: EU-FADN; Tesztüzemi Információs Rendszer, AKI)

तिकai rendszerek (vasút, vízi utak) aggasztó állapotban vannak.

Lehetne sorolni a versenyképességet rontó kényszerből és/vagy mulasztásból – tehát gyenge alkalmazkodásból – származó hátrányokat. A következmények azonban ismertek: **strukturális feszültségek és elégtelen versenyképesség!** A teljesség igénye nélkül – csak tézisszerűen – tekintsük át a főbb orvoslásra váró problémákat!

Hazánk mezőgazdasági adottságai általában jók, bár minden szempontból (hő- és csapadékeloszlás, -ingadozás) nem kiemelkedők! Ennek tudatában sem lehetünk elégedettek agráradoottságaink kihasználásával! Az 1 ha mezőgazdasági területre jutó magyar termelési érték durván fele az EU-15 átlagának. Sajnos minden euró kibocsátásához 13 eurócenttel többet költünk, mint az EU-15-ök. Az így mért hatékonyságunk 20 %-kal

3. ábra • Egy egység mezőgazdasági kibocsátásra jutó élelmiszeripari kibocsátás 2000-ben és 2006-ban (Forrás: Eurostat)

marad el legerősebb versenytársainkétól. Az éles piaci versenyben gyors és túlzott a szelekció, nagy a piacról kihullók száma. Vészesen gyengül a mezőgazdaság, az agrárgazdaság, így a vidék eltartóképessége. A folyamatok összefüggnek: az alacsony szervezettség, a gyenge hatékonyság következtében kedvezőtlen a mezőgazdasági nyersanyagok feldolgozottsági foka. Nálunk egységnyi nyersanyagból egy egység feldolgozott élelmiszer készül. A fejlettebb versenytársaknál ez az arány jellemzően, háromszoros-négyszeres. A szegényes, nem kellően innovatív élelmiszerkínálat hozzájárul a belföldi piacvesztéshez. Míg exportunkban 39 % a feldolgozott áruk aránya, importunkban 63 % az áruházak polcairól közvetlenül leemelhető cikkek aránya.

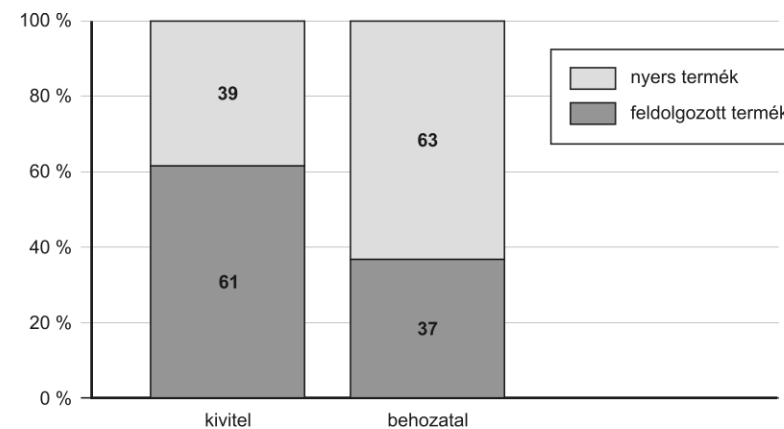
A gyenge hatékonyság „kórja” hajlamos továbbterjedni. Az élelmiszerkereskedelem globális üzletpolitikája a hazai beszállítóktól egyre kevesebb húst, kevesebb tejterméket stb. igényelt. Az EU-csatlakozás előtti években az élelmiszer-kiskereskedelmi forgalomból az import eredetű élelem aránya 8-10 % körüli volt. Jelenleg (2007–2008-ban) részinformációk és becslések alapján ez az arány 21-23 %-os.

Sokat mond, hogy például tejtermékekből és sertéshúsból Magyarország többet hoz be, mint visz ki. A megváltozott európai piaci viszonyok következtében rohamosan csökkent az állattartó gazdaságok száma, drasztikusan visszaesett az állatállomány, beszűkült a vidék eltartóképessége.

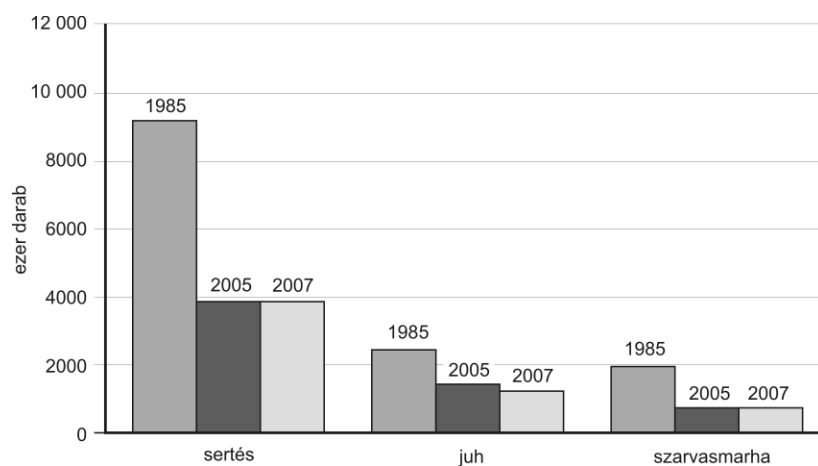
A tőlünk nagyrészt független piaci hatások kivédésének nem alakultak ki a hazai mechanizmusai és a kiegyensúlyozó szervezeti keretei. Ráadásul – ez saját hibánk is! – a magyar termelők termelési színvonalá között elfogadhatatlanul nagyok a különbségek, s a piac által nem tolerált évek közötti ingadozások. A szeszélyes hozam- és áringadozások nem vetik meg a jövedelemstabilitás alapjait, így nehezítik az előrelátó fejlesztéseket, végső soron a versenyben való helytállást.

Mely kérdésekben szükséges az agrártudományok orientáló álláspontja?

A reálisan megvalósítható agrárstratégiának léteznek ismert, mondhatni evidens elemei. Ilyennek számít minden termékpályán az innováció, a biológiai alapok fejlesztése, a műszaki-technológiai lemaradások felszámolása.

4. ábra • Eltérő feldolgozottság a kivitelen és a behozatalban (2007) (Forrás: KSH)

5. ábra • Az állatállomány alakulása, 1980-2008 (Forrás: KSH)

I. Piacra jutás!

a multinacionális kiskereskedelmi láncok üzletpolitikájának átértékelése

szabályozás

megállapodás

direkt értékesítés

hungarikumok, biotermékek, különleges minőségű termékek →

„magyar lánc” kiépítése?

2. A hazai élelmiszeripar feltőkésítése

„vezérhajók”

kis- és középvállalatok (lokális ellátás)

3. Állattenyésztés fejlesztése → komplex áttekintés

4. Élelem és/vagy bioenergia ?

lehetőségek, korlátok, érdekek

5. Birtokrendezés

6. Logisztikai rendszer (vasút, víziutak)

7. Vidéki foglalkoztatás

8. Kockázat-kezelés

időjárás

állat- és növénybetegségek

9. Makrogazdasági versenyhátrányok

vagyonsbiztonság

adók, járulékok

10. Milyen közös agrárpolitikában érdekelt Magyarország ?

11. Fejlesztés, forgótőke → források ! ?

1. táblázat • A stratégia kritikus (vizsgálandó!) kérdései. Hogyan lehet nyerni az erősebb ellen?

lása. Általában a klímaváltozásra való felkészülés, s különösen a vízgazdálkodás, az öntözés ezzel harmonizáló megújítása. Remélhető, hogy ezen konkrét feladatok folyamatos megoldásáról a nemzeti agrár-kutatási-fejlesztési stratégia gondoskodni fog! Léteznek azonban az alkalmazkodásnak **kritikusabb, mélyebb elemzést, alapos vitákat, közeledő nézeteket igénylő kérdései is.**

- legnagyobb feladatnak a **piacra jutás** elősegítését tartom! E kihívásra van triviális válasz: a gazdák és a feldolgozók javítsák versenyképességüket! Ez azonban nem elég, mert a globalizált élelmiszerláncoknak számtalan olyan üzletpolitikai (beszerzési források, ármechanizmus, profittranszfer stb.) lehetőségeik vannak, amelyekkel hazai versenytársaik csak elméletben rendelkeznek, a gyakorlatban nem. A hazai beszállítók esélyeinek javításához szabályozási, önkormányzati lépések, együttműködési formák szükségesek. A piacra jutást más módokon is javítani muszáj: például a direkt értékesítés könnyítése, esetleg a különleges minőségű termékek számára ún. „magyar lánc” kiépítése;
- a magyarországi **feldolgozó szektor** fejlesztése szintén elengedhetetlen az agráradottságok jobb kihasználásához. Kritikus kérdés a tőkehiány oldása úgy a kis- és közepes vállalkozásoknál, mint a különböző szakágazatokban működő vezérvállalatoknál;
- átfogó, komplex fejlesztési programot igényel a **magyar állattenyésztés**. A feladatsor igen hosszú: szakemberképzés és foglalkoztatás, genetikai alapok, földhöz jutás, takarmányozás, technológiák, feldolgozás stb.;
- az „élelem vagy bioenergia” választás helyett élelem is, bioenergia is! További elemzése-

ket követel azonban a bioenergia-előállítás mérete és szerkezete. A melléktermékek feldolgozása mellett aligha kerülhető meg a kb. 3 millió tonna gabona (főleg kukorica) bioetanollá való feldolgozása. A piac biztosítása ez esetben is sürgető teendő!

- megegyezést, törvénymódosítást és sok pénzt igényel egy önkéntes alapon, de állami segítséggel történő **birtokrendezés**;
- alapos mérlegelést követel meg a **logisztikai rendszerek**, főleg a folyami szállítás fejlesztése. Kérdés, hogy a nemzetgazdaság egyetemes szállítási érdekei hoznak-e gyors változást? Ellenkező esetben ugyanis a mezőgazdaság termelési (vagy kiviteli!) szerkezetén kell módosítani a szállítás-igényesség csökkentése érdekében!;
- bizonyítható, hogy a mezőgazdaság a közeli versenytársakkal összehasonlítva is **makrogazdasági hátrányokkal** küzd. Ezek között az adó- és járulérendszer, a hatósági díjak, a foglalkoztatási lehetőségek különösen jelentősek, de egyes régiókban a vagyonsbiztonság is már súlyos versenyhátrányt jelent. Kérdés, hogy a társadalom, a költségvetés milyen áldozatokra kész és képes az agrárgazdaság érdekében!;
- széleskörű vitát érdemel a *milyen közös agrárpolitika lenne jó Magyarországnak?* kérdés megnyugtató megválaszolása. Hazánk 2009-ben áttér az ún. SPS támogatási rendszerre (ami nem drámai változás!), folyik az érvényes KAP kiigazítása, de elkezdődtek az alapozó munkák a KAP 2013. év utáni megreformálására. Alapvető kérdések: *kell-e KAP?, mennyi közösségi forrást áldozunk a mezőgazdaság támogatására?, milyen legyen a támogatások szerkezete, mit támogassunk?, melyek legyenek a vidékfejlesztés célterületei?* stb. – várnak józan megvilágításra és főleg megválaszolásra!

• természetesen reális agrárstratégia, felzárkózást igénylő vízió nem képzelhető el pénzügyi megalapozás nélkül! Át kell gondolni a megszerezhető források nagyságát, a rendelkezésre állás ütemét, s a legkényesebb feladat kétségkívül a **prioritások** meghatározása lesz! Az EU–15-ök mai színvonalára való felemelkedéshez is 1600–1800 milliárd Ft beruházásra lenne szükség!

Koherens agrárstratégia kidolgozásához még sok a bizonytalanság, rengeteg az agrártudomány dolga. Közös erőfeszítéssel azonban elfogadható eredményre juthatunk. A feladat és a felelősség elől nem menekülhetünk el!

Kulcsszavak: *agrárstratégia, élelem-energia-környezet, versenyképesség*

IRODALOM

- Erdész Ferencné (2007): A magyar gyümölcs- és zöldségpiac helyzete és kilátásai. Agrárgazdasági Tanulmányok. 1, 168.
- Kürti Andrea – Stauder M. – Wagner, H. – Kürthy Gy. (2007): A magyar élelmiszer-gazdasági import dinamikus növekedésének okai. Agrárgazdasági Tanulmányok. 4, 126.
- Láng István – Csete L. – Jolánkai M. (2007): *A globális klímaváltozás: hazai hatások és válaszok*. Szaktudás, Budapest
- Popp József (2007): A bioüzemanyag-gyártás nemzetközi összefüggései. Agrárgazdasági Tanulmányok. 6, 132.

- Udovecz Gábor (2007): Az európai agrárpolitika eszményei és realitásai. *Gazdálkodás*. 2, 1–10.
- Csáki Csaba (2008): Agricultural Economics and Transition: “What Was Expected, Observed and Learned”. *Studies in Agricultural Economics*. 108, 5–18.
- Udovecz Gábor (2008): Alkalmazkodási kényszerben a magyar mezőgazdaság. *Gazdálkodás*. 1, 4–12.
- Udovecz Gábor – Popp J. – Potori N. (2008): New Challenges for Hungarian Agriculture. *Studies in Agricultural Economics*. 108, 19–31.

Tudós fórum

TÁMOGATOTT KUTATÓCSOPORTOK – ALULNÉZETBŐL

Takács Gábor

az MTA doktora, tudományos főmunkatárs,
MTA–ELTE Elméleti Fizikai Kutatócsoport
takacs@elte.hu

A támogatott kutatócsoportok hálózata 2006-ban mélyreható átalakításon esett át egy olyan pályázati rendszer bevezetésével, amelynek keretében a kutatócsoportok három+két évre nyerik el a támogatást; félidőben a folytatásról egy (első alkalommal 2009-ben esedékes) értékelés dönt. Kutatócsoporti alkalmazottként ezt az átalakulást sajátos szemszögből („alulnézetből”) kísérhettem figyelemmel. Az alábbiakban ebből a nézőpontból kiindulva elemzem a kialakult helyzet néhány fontos mozzanatát, és az elért eredmények mellett felmerült problémákra próbálok megoldást keresni.

A kutatócsoportok között az új pályázati forduló erős szelekciót végzett: számuk 171-ről 79-re csökkent, a Támogatott Kutatóhelyek Irodája (TKI) keretének terhére foglalkoztatott kutatók száma pedig 471 főről 364 főre apadt.¹ A kis (egy-két fő) létszámú csoportok túlsúlya megszűnt, ezáltal a szerkezet összességében hatékonyabbá vált. A kutatócsoportok között a pályázaton felosztott támogatás

1756 MFt (millió forint) volt;² ez az összeg 2008-ban is lényegében változatlan maradt. Ez jelentős csökkenést mutat az előző ciklus utolsó évében (2006) a csoportoknak a TKI keretéből juttatott 1936 MFt teljes támogatási összeghez képest.² Saját csoportunk példáján bemutatva: az Elméleti Fizikai Kutatócsoport támogatása 55 MFt-ról 37 MFt-ra esett vissza, ezzel együtt létszáma tíz főről hat és fél főre csökkent (ez teljes mértékben kutatói létszámot takar).³

A versenycentrikus pályázati rendszer kétségtelen pozitívuma a teljesítménykényszer

² Lásd a kutatócsoporti pályázat eredményhirdetését (*Akadémiai Értesítő*. LV/2006, 9, 120–123., valamint http://www.mta.hu/index.php?id=634&ctt_news=2873)

³ A kutatócsoportok 2006. évi teljes támogatására vonatkozó adat a TKI-tól származik.

A költségvetési törvényben a TKI számára biztosított központi költségvetési támogatás évek óta nominálértékben lényegében változatlan, illetve 2006 óta kis mértékben csökkenő tendenciát mutat (2004: 2009,2 MFt; 2005: 2107,7 MFt; 2006: 2074,3 MFt; 2007: 2053,0 MFt, 2008: 1979,3 MFt). A kutatócsoportok támogatásán felül ez a keret az iroda költségeit, illetve a központilag folyósított kifizetéseket (például jubileumi jutalmak) tartalmazza.

¹ A létszámadatok a TKI-tól származnak.